

Ítéletidő

Versenybírságok utóélete

Bár a kartellezésen kapott cégek jellemzően elvesztik a versenyhivatal elmarasztalásai ellen indított pereiket, a megtévesztő reklámokkal operálók büntetéseit gyakran mérsékli a bíróság.

Kifulladás látszik a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) 2002 óta tartó kartellelles rohama. Tavaly egyetlen bírságot sem szabott ki ilyen címen a versenytanács, amely pedig az előző öt évben összesen legalább 20 milliárd forint büntetést osztott ki, köztük 7 milliárdot a máig csúcstartó sztrádaépítőkre. Összességében is szerényebben fogott a hivatal tollá: a tavaly kirótt összbüntetés bő 700 millió forint volt, ami tizedét sem éri el a 2006-os csúcsev 11,7 milliárd forintjának (igaz, a kevesebb kirótt bírság ellenére 2008-ban több volt a befizetés az előző évek áthúzódó ügyeiből). Ezt is szinte teljes egészében a fogyasztókat megtévesztő reklámokért mérte ki a versenytanács. Ez nem jelenti azt, hogy a kartellek üldözése alábbhagyott volna - folyamatban van például a vasútépítők és a betongyártók feltételezett összejárásának vizsgálata -, de az biztos, hogy a cégek óvatosabbak lettek, az elrettentőnek szánt megabírságok árnyékában megtanulták kivédeni a rajtaütéseket. Ráadásul az eddigi ítéletek alapján a versenytanács döntései rendre megálltak a bíróságok előtt.

Az óriásbírságot hozott ügyek közül eddig egyetlenegy futott végig az igazságszolgáltatás összes lehetséges lépcsőjén: a legnagyobb hazai útépítőket érintő sztrádakartellről szóló GVH-határozat, amelyet a Legfelsőbb Bíróság (LB) is helyben hagyott (HVG, 2008. december 13.). A mintaperként is felfogható eset tétje nemcsak a cégek által befizetett 7 milliárd forintos bírság esetleges visszafizetése volt a jegybanki alapkamat kétszeresével megfejelve, hanem a GVH bizonyítékfoglalási gyakorlata is. Az útépítők kifogásolták ugyanis, hogy az adott ügyben lefoglalt iratokat egy másik eljárásban is felhasználta a GVH. Az LB azonban a versenyhivatal érvelését fogadta el, miszerint a hivatal a tudomására jutott információkat ilyen korlátozás nélkül felhasználhatja. Ez kapóra jöhet a versenyhatóságnak még más ügyekben is, például a számítástechnikai cégek - amelyek között az iparági rekordot összesen 1,5 milliárd forintos bírsággal az IBM Magyarország Kft., az SAP Magyarország Kft. és az ISH Kft. tartja - esetében a kartellcsoport rajtaütésekor lefoglalt dokumentumok nyomán két másik kartellügyet tártak fel.

Összességében bőven nyeresre áll a GVH az elmarasztalt cégekkel szemben, amennyiben megtámadott határozatainak 90 százalékát hagyta helyben első fokon a Fővárosi Bíróság, a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla pedig 93 százalékban adott igazat a versenyhatóságnak. A bírósági ítéletek pedig megnyitják az utat a feltételezett kartellfelár miatti kártérítések előtt is. A sztrádaügyben például 32 milliárd forint az állami megrendelő követelése, az első fokon túljutott fővárosi útépítőktől pedig 1 milliárdot követel a fővárosi önkormányzat. A kartellek esetében eddig nem sokra mentek a felülvizsgálatot kérő cégek, az unióban indult, az ABB által feldobott kapcsolóberendezések kartellügyében mérsékelt csupán a bíróság a büntetéseket. Igaz, csaknem félmilliárd forinttal.

Miközben olvadnak a kartellügyek, az ott alkalmazott elrettentő bírságokkal próbálkozik a GVH a fogyasztók megtévesztésével kapcsolatos esetekben is. Tavaly a legnagyobb büntetést, 171 millió forintot a Crystal Institute Kft. és másik három cég kapta, mert a versenytanács megítélése szerint hirdetményeikben gyógyhatást

tulajdonítottak táplálékkiegészítőiknek, ám azt nem tudták kétséget kizáróan bizonyítani. Dobogós volt 100 millió forinttal az akciós termékek pontatlan hirdetésményei miatt sokszoros visszaesőnek számító Tesco, illetve 90 millió forinttal a CIB lakáshitel-tájékoztatása. Ez nagyjából egybevág a GVH által kiemelten vizsgált területekkel; a pénzügyi szektor, az egészségre ható termékek, a nagyméretű áruházláncok mellől ezúttal csak az infokommunikációs cégek hiányoztak. A hírközlő vállalkozásokat állítólag a GVH sávszélességgel, hűségnyilatkozatokkal, mobilszolgáltató-csomagokkal kapcsolatos előző évi vizsgálatdömpingje regulázta meg.

A kartellezőkhöz képest több sikerrel jártak a fogyasztók megtévesztésére alkalmas reklámokat elmarasztaló GVH-határozatok ellen fellebbező cégek. A jogsértést általában nem vitatta a bíróság, de az esetek csaknem egyharmadában nem értett egyet a bírságösszeggel. Az ítéletábla nem vitatta például, hogy a Procter & Gamble Magyarország Kkt. nem tudta bizonyítani mosóporának rendkívüli tisztítóhatását, viszont a 315 milliós bírságot harmadolta. A GVH a büntetés megállapításakor általában a reklámkölségekből indul ki, azt vélelmezve, hogy a cég az adott termék vagy szolgáltatás reklámjára költött összegnek megfelelő profitot vár, de figyelembe veszi emellett a fogyasztói kör nagyságát, a piaci pozíciót, továbbá azt, hogy visszaesőnek számít-e a vállalkozás. A Procter & Gamble esetében az ítéletábla úgy találta, a GVH nem indokolta kellőképpen meg, hogy a bírság 105 millióban megállapított alapösszegét miért szorozta fel hárommal. Igaz, a cég már többször megsértette a versenyjogot, és ez a törvény szerint súlyosbító körülmény, ugyanakkor a jogszabály nem számszerűsíti az emiatt kiróható büntetést.

Az OTP Bank hitelkártyareklámja ügyében pedig az ítéletábla egyenesen hatályon kívül helyezte a 100 millió forintos bírság összegére vonatkozó határozatot. Így tett a Fővárosi Bíróság is a pénzügyi intézet egyes, akciós betétlekötésekkel kapcsolatos hirdetésményeiért kirótt 132 millió forintos bírsággal, mert azt szerinte nem indokolta megfelelően a GVH. Így a hivatalnak újra neki kell futnia az ügynek. A GVH-nak a kartellesetekre és a fogyasztókat megtévesztő ügyekre egyaránt van egy pontrendszeres táblázata, amely levezeti, hogy a bírságolásnál milyen tényezőket mekkora súllyal vesz figyelembe, s bár az elv ugyanaz, a gyakorlatban, úgy látszik, egyelőre csak a kartelleknél működik.

VITÉZ F. IBOLYA

(HVG, 2009. január 17., szombat, 70-71. oldal)